

Efesas

Naoa itəm Pol təməte tuwɪn kəm iəfak mɪn ikin Efesas

Nəghatən əkuəkɪr rəha naoa u Efesas

?Pah təməte naoa u? Aposol Pol təməte naoa u.

?Təməte tatuwɪn kəm pah? Təməte naoa u tatuwɪn kəm niməfak əpəh Efesas, kən molkeike məmə ilat okotahl-ipən tuwɪn kəm niməfak pɪsɪn pɪsɪn mɪn iuəhkɪr.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Pol təməsəteən naoa u məmə otəg-ətuatɪp-in nərətən neen rəha niməfak əpəh Efesas. In təməte əm məmə otɪləs-ipər nətəlɪgən rəhalat. Pol təmətuooun niməfak əpəh Efesas, kən mətatɪg ilat mɪn ilat o nup kɪsɪl. Kən in tolkeike pɪk ilat, kən ilat kotolkeike pɪk in. Efesas in taon asol kit e nɪtən asol u Esia, kən in rum wɪr kit məmə Pol otən-iarəp nəghatən ikin rəha Uhgɪn.

?Təməte naoa u o naka? Pol tolkeike məmə otɪləs-ipər nətəlɪgən rəhalat. In tolkeike məmə otən-iarəp nələn ətuatɪp, ne wək rəha niməfak itəm in nɪpətɪ Iesu Kristo, kən nəghatən u tatuwɪn kəm niməfak e ikin mɪn rafɪn.

1 ¹Io Pol, u io aposol kit rəha Kristo Iesu, itəm Uhgɪn təmɪtəpən rəkɪs məmə rəhan. Iatən təwɪr kəm itəmat rafɪn iəfak mɪn əpəh Efesas itəm nakoataskəlɪm əskasɪk nahatətəən rəhatəmat e Kristo Iesu.^a ²Pəs Uhgɪn u Tata rəhatat, ne Iərəmərə Iesu Kristo, okuawte-in nəwɪrən ne nəməlɪnuən kəm itəmat.

Nəwɪrən itəm Uhgɪn təmos-ipən e Kristo

³Nənwiwɪən tuwɪn o Uhgɪn u Tata rəha Iərəmərə Iesu Kristo rəhatat. E Kristo, in təmawte-in o narmitat nəwɪrən rafɪn rəha nego e neai.^b

⁴Tol nəhlan, mətə-inu nian Uhgɪn təməsələn əh neai ne nɪməptən,

a 1:1 Wək 18:19-21; 19:1 b 1:3 Efes 2:6

məto in təmitəpun kitat məmə kotuwa kitiaḥ kitat Kristo, kən məmə e niganəmtin, kitat kotətuatip kən kəsehm-pənən nolən rat kit e kitat.^c
⁵Məto-inu Uhgın tolkeike pik kitat, uarisig in təmol natimnat, məto in təmitəpun rəkis kitat məmə okotuwa nenətin min e Iesu Kristo. Nat əh tatətəu-pən əm nəwian ne nat naka itəm in tolkeike.^d ⁶Təmol nəhlan məmə kitat okotənwiwi Uhgın o rəhan nəwiran itəm in təwir taprəkis, nəwiran əh itəm təmawte-in əpnəpin əm kəm kitat e Nətin itəm in tolkeike pik. ⁷Məto-inu nita Kristo təmaiu, kitat kəmotuwa kitiaḥ lan, kən Uhgın təmikis kitat e rəhatat nolən rat min, inəh təmafəl rəkis nolən rat min rəhatat. !Nipahrienən, nəwiran rəha Uhgın in iahgin taprəkis!^e ⁸Kən təmos-ipa nəwiran əh itəm təfigəm maprəkis.

E nenatigən ne nitunən min rafin rəhan, ⁹nikin tagien məmə təmol əp kəm kitat nat anion e nalpəkauən e rəhan nəghatən, itəm in otol e Kristo.^f
¹⁰Kən inu nalpəkauən. E nian ətuatip rəhan, in otəhlman natimnat rafin e neai ne niməptən okotuwa ləhau e nərəmərəən rəha Kristo.^g

¹¹Uhgın tatol natimnat rafin tatuwa tahmen əm məmə inu təmən mihin. Aupən aupən agin in təmitəpun kitat məmə okotuwa rəhan min nian təmiuw-pa kitat kotuwa kol kitiaḥ kitat Kristo.^h ¹²Təmol nəhlan məmə itimat noanol min rəha Isrel u emotaupən katahatətə e Kristo, itimat ekotol məmə katiləs-ipər nərgi Uhgın. ¹³Kən itəmat Iaihlua min, nəmotuwa kitiaḥ itəmat Kristo nian itəmat nəmotətə nəghatən pahrien, namnusən rəha nosmegəhən. Nəmotahatətə lan, kən Uhgın təmos-ipən Narmin Rəhan kəm itəmat tahmen e nəmtətin kit məmə itəmat rəhan min. ¹⁴Məto-inu kitat kəmos Narmin Rəha Uhgın, kən kitat kotitun wir məmə Uhgın otos-ipa natimnat wir min kəm kitat itəm in təmən-iəkis məmə in otol mihin. Kitat okotos natimnat min əh nian Uhgın otikis kitat u rəhan min. Inu otol məmə netənim okotənwiwi Uhgın məto-inu in ilis taprəkis.ⁱ

Nənwiwian ne nəfakən rəha Pol

¹⁵⁻¹⁶Məto-inu o natimnat min u, iatəfak otəmat nian rafin mətoarus-pa u-roiu, kən iatən tagkiu kəm Uhgın otəmat. Nolən əh emətuoun nian eməto namnusən o rəhatəmat nahatətəən e Iərəməre Iesu, ne rəhatəmat nolkeikeən o iəfak min rafin. ¹⁷Iatəfak otəmat kəm Uhgın itəm in Uhgın rəha Iərəməre Iesu Kristo rəhatat, kən in Tata itəm katənwiwi katisiai-in pik agin. Iatəfak məmə in otos-ipinə narmin rəha nenatigən ne nitunən məmə nəkotitun wir in təhmin min.^j

¹⁸Kən iatəfak min məmə in oterəh e rəhatəmat nətəligən məmə onəkotitun nat naka nəmotələhəu-pən əskasik rəhatəmat nətəligən lan,

c 1:4 Jon 15:16 d 1:5 Jon 1:12 e 1:7 Efes 2:7; Kol 1:14 f 1:9 Rom 16:25
 g 1:10 Kol 1:16,20 h 1:11 Rom 8:28-29 i 1:14 2 Kor 1:22 j 1:17 Kol 1:9

itəmat itəm Uhgın təmaun-in. Kən iatəfak min məmə onəkotitun məmə Uhgın otos-ipinə nat təwir taprəkis kəm itəmat u noatahatətə e Kristo.

¹⁹ Kən iatəfak min məmə onəkotitun nəsanənən rəhan məmə in iahgin pik agin, kən nəsanənən əh tatol wək e nəmegəhən rəhatat itəm koatən nıpahrienən e Iesu.^k Kən nəsanənən əh in tahmen əm e rəhan nəsanənən asol ²⁰ itəm təmol Iesu təmegəh min e nımısən, kən təmol məmə in təmuwa matəpələh e nikali Uhgın matip e nego e neai, ikin rəha nəsanənən ne nisaiiən.^l ²¹ Kən Iesu in ilis e netəm-iasol min ne nepətən min rafin, ne nərəmərəən ne nəsanənən rafin, ne nərig min rafin, e nian u-roiu, ne e nian itəm otəpanuwa.^m ²² Kən Uhgın təmələhəu-pən natimnat rafin agin ləhau e nelkin, kən mol in tuwa rəhn-kapə natimnat rafin, kən inu otasitu e nıməfak.ⁿ ²³ Kən nıməfak in nıpəti Iesu, kən nalpəkəuən rəha Uhgın o Kristo tatuwa nıpahrienən e nıməfak, kən e nolən kitəh əm, nalpəkəuən rəha Uhgın o natimnat rafin tatuwa pahrien e Kristo.^o

Nəmegəhən wi e Kristo

2 ¹ Itəmat u, aıpən tahmen əm məmə nəmotimis məto-inu nəmotəht nəwia Uhgın, kən motol nolən rat min. ² Nəmotan motol nolən tərət rəha nətueintən, kən moatol nəwia etəm tərəmərə e nəsanənən rəha nəratən rəha magoagəp. In əm əh narmin rat itəm tatol wək roiu e nəmegəhən rəha netəm u koatəht nəwia Uhgın.^p ³ Itimat min emotatig nəhlan itimat min ilat nian kit aıpən. Nikitimat tolkeike nolən rat min, kən itimat emotol nəratən əh itəm kəmotol nikitimat tagien. Nat naka itəm təmisi-pən e nikitimat ne nətəligən rat min rəhatimat, məto itimat emoatətəu-pən əm ilat. Kən nian emotaiir, məto nolən rat tinatig rəkis e nikitimat, tahmen e netəm əpnapin min. Kən niki Uhgın titəhmə o nolən rat min rəhatimat, kən in otəkəike mol nalpinən kəm itimat.^q ⁴ Məto Uhgın, in tərıoah e nolkeikəən o kitat, kən rəhan nasəkıtunən o kitat in iahgin pik. ⁵ Kən nat əpnapin e nian əh kəmotimis e narmıtat o rəhatat nolən rat min, məto in təmol kitat kotəmegəh kitat Kristo məto-inu in tolkeike pik kitat. (Otətəlig-in-tu. E nəwıwən rəhan, in təmosmegəh itəmat.)^r ⁶ Kən Uhgın təmıləs-ipər kitat, kitat Kristo, kən təmol məmə kitat kotəpələh kitat Kristo e nego e neai.^s ⁷ Uhgın təmol nəhlan məmə e nian itəm otəpanuwa, in otəgətun rəhan nəwıwən itəm in iahgin taprəkis agin-əh, kən kitat koatəplan rəhan nəwıwən e nolən wir rəhan kəm kitat e Kristo Iesu. ⁸ E nəwıwən asol rəha Uhgın itəm təmawte-in kəm itəmat, in təmosmegəh itəmat e nahatətəən, kən natimnat min əh, sənəmə itəmat atıp nəmotol, məto in nat kit itəm Uhgın tatos-ıpa əpnapin əm kəm

k 1:19 Kol 1:11 **l 1:20** Sam 110:1; 2 Kor 13:4; Kol 2:12 **m 1:21** Kol 1:16; 2:10
n 1:22 Sam 8:6 **o 1:23** Rom 12:5; Efes 4:10,15; Kol 1:18 **p 2:2** Kol 3:7; Taet 3:3
q 2:3 Kol 3:6 **r 2:1-5** Kol 1:21; 2:13 **s 2:6** Kol 2:12

itəmat, ⁹sənəmə e wək kit itəm itəmat nəmotol, kən tol nəhlan ko suah kit təsos-ipər atipən in ron.^t ¹⁰Tol nəhlan məto-inu in Uhgın itəm tatol wək e nəmegəhən rəhatat, kən in təmol kitat e Kristo Iesu məmə kitat okotol wək min itəm kotəwir. Wək min u, Uhgın tinol əpen-əpenə rəkis lan məmə kitat okotol ilat.^u

Ilat kəmotuwa kitiəh e Kristo

¹¹Tol nəhlan, itəmat onəsotaluinən məmə nian nəmotaiir, kən itəmat sənəmə noanol rəha Isrel. Kən netəm Isrel itəm kinəhg-ipən rəkis ilat, ilat kəmotən məmə itəmat Iaihlua min məto-inu kəsəhg-ipənən itəmat. Məto nat u, in nat kit itəm katol əm e nipəti etənim. ¹²Kən onəsotaluinən məmə e nian əh, itəmat nəmotətul isəu o Kristo, itəmat sənəmə netəm Isrel ətuatip, məto itəmat Iaihlua min əm, kən nəniəkisən min rəha nasituən rəha Uhgın kəm netəm Isrel aupən itəm kəməlis ilat lan e Uhgın, okol təsuwamən məmə rəhatəmat. Nəmegəhən rəhatəmat e nətueintən u in təmol nəhlan məmə, nat kit tikə məmə onəkotələhəu-pən əskasik rəhatəmat nətəligən lan, kən itəmat nəmotəruru agin Uhgın.^v ¹³Məto itəmat itəm aupən nəmotan isəu o Uhgın, nəmotuwa kitiəh itəmat Kristo Iesu, kən roiu nəmotuwa pahrien o Uhgın e nita Kristo.^w

¹⁴Tol nəhlan məto-inu Kristo pişin əm təmələhəu nəməlinuən, təməlis noanol rəha Isrel ne Iaihlua min kotuwa kitiəh məmə ilat netəm kitiəh min əm. Aupən, Lou rəha noanol min rəha Isrel in təhmen-pən əm e noanapinat iəkis kit itəm təmatoor ilat kən matol məmə ilat koatol tikimir. Məto Kristo təmətəwin noanapinat əh.^x ¹⁵Təmol nəhlan nian in təmimis e nig kəməluau, kən təmol məmə kitat okotapəs nətəu-pənən Lou min rafin rəha noanol min rəha Isrel məmə okotətuatip e niganəmti Uhgın. Kristo təmol nəhlan məmə in otol noanol min rəha Isrel ne Iaihlua min kotuwa kitiəh lan. Kən e nolən əh, in təmələhəu nəməlinuən.^y ¹⁶Kən e nimisən rəhan e nig kəməluau, Kristo təmələs ilat kotuwa kitiəh, kən mit ilat motitəlig-pən o Uhgın, kən mol rəhalat timəht tauke.^z ¹⁷In təmuwa matən-iarəp nəməlinuən kəm itəmat u aupən nəmotatig isəu o Uhgın, kən matən-iarəp nəməlinuən kəm itəmat u emotatig iuəhkir o Uhgın.^a ¹⁸Kən roiu o nat naka itəm Kristo təmol, kitat rafin noanol min rəha Isrel ne Iaihlua min, kotitun nuwamən o Tata Uhgın e Narmin Rəhan kitiəh əm.

¹⁹Kən tol nəhlan, sənəmə itəmat iapispis min o netəm ihluə, məto roiu itəmat natig e nego e neai itəmat netəm koatahatətə e Iesu, kən itəmat nenəti Uhgın min.^b ²⁰Kitat kotahmen e nimə kit rəha Uhgın itəm nelki

t 2:9 1 Kor 1:29-31; 2 Tim 1:9 u 2:10 Taet 2:14 v 2:12 Rom 9:4; Kol 1:21

w 2:13 Kol 1:20 x 2:14 1 Kor 12:13 y 2:15 Kol 2:14 z 2:16 Sek 9:10; Kol 1:20,22

a 2:17 Aes 57:19 b 2:19 Efes 3:6

nimə in Kristo Iesu, kən aposol min ne ien min, ilat nelmi nimə asol min,^c 21-22 kən Kristo tatilpin itəmat Iaihlua min e nimə əh tahmen e nelmi nimə min, kən tatiləkin nelmi nimə min rafin məmə ilat okotuwa nimə ətuatip rəha nəfakən o İərəmərə, itəm Uhgın tətətig ikin e Narmin Rəhan.^d

Pol təmən-iarəp nalpəkauən anion rəha Uhgın

3 ¹O nəghatən min əh, emən-iarəp namnusən rəha Kristo Iesu kəm itəmat u sənəmə noanol min rəha Isrel, kən roiu etətig e kalapus ron.^e ²İtəmat nəkotitun rəkis məmə Uhgın təmos-ipa wək asol u kəm io məmə ekən-iarəp nəwirən rəhan kəm itəmat.^f ³Tahmen e nəghatən itəm eməte rəkis kəm itəmat, iatən məmə Uhgın pisin əm təmol əp nat anion rəhan kəm io.^g ⁴Nian onəkotəfin nəghatən əh, kən onəkotitun rəhak nitunən e nipəti nəghatən rəha nalpəkauən anion rəha Uhgın. ⁵Uhgın təməsol əpən nat u kəm netəm aypən, məto roiu tinol əp e Rəhan Narmin kəm rəhan min aposol min ne ien min itəm təmitəpun rəkis. ⁶Nat anion əh məmə e namnusən təwir əm, netəm u sənəmə noanol min rəha Isrel, ilat min kəmotuwa kahmen e netəm Isrel o nosən nəwirən rəha Uhgın, kən ilat kəmotuwa kitiah, kən koatos kələh nəwirən rəha Uhgın e nəniəkisən rəhan e Kristo Iesu.^h

⁷Io emuwa iolwək rəha namnusən təwir əh e nəwirən asol itəm Uhgın təmos-ipa əpnəpin əm kəm io e nəsanənən asol rəhan.ⁱ ⁸Nat əpnəpin io ləhau agin e netəmim rafin rəha Uhgın, məto e nəwirən rəhan, Uhgın təmos-ipa wək u, məmə ekən-iarəp kəm itəmat u sənəmə noanol min rəha Isrel, nəwirən min rəha Kristo itəm ko kitat kəsotitunən ilat rafin məto-inu ilat tēpət namnun tikə.^j ⁹kən ekol əp kəm netəmim rafin nolən itəm Uhgın təmol rəhan nalpəkauən anion otuwa met-arəp. Uhgın u təmol natimnat rafin, in təmatəhluaig-in nalpəkauən əh nuwəh rəkis. ¹⁰In təmol nəhlan məmə roiu in otol-arəp kəm İərəmərə min ne nepətən min əpəh e magoagəp rəhan nenatigən itəm suatip rəhan tēpət tēpət. Kən ilat okotəplan rəhan nenatigən nian okotehm niməfak. ¹¹Inu nalpəkauən rəhan itəm tətətig lilin, kən təmuwa nipahrienən e Kristo Iesu, İərəmərə rəhatat. ¹²Kən məto-inu o Kristo ne rəhatat nahatətən lan, kitat kotitun nuwamən nian rafin motətul e niganəmti Uhgın məsotəginən.^k ¹³Tol nəhlan, ekətapəh otəmat məmə sotolən məmə nətəligən rəhatəmat teiuaiu o nərətən itəm ekətətig lan ikin-u. İatəto nahməən otəmat, kən in otasitu e rəhatəmat nəmegəhən.

Nəfakən rəha Pol

¹⁴O natimnat min əh itəm io emən rəkis, kən iatisin nulək matəfak kəm Uhgın Tata, ¹⁵itəm in təmol noanol min rafin e nətueintən ne əpəh e

c 2:20 1 Kor 3:11 d 2:21-22 1 Kor 3:16; 1 Pita 2:5 e 3:1 Fil 1:7,13 f 3:2 Kol 1:25
g 3:3 Efes 1:9-10; Kol 1:26 h 3:6 Efes 2:13,16-19 i 3:7 Kol 1:25 j 3:8 1 Kor 15:9-10
k 3:12 Jon 14:6; Rom 5:2

nego e neai. ¹⁶Nəsanənən ne nolkeikeən ne nenatigən rəha Uhgín in tepət təwir taprəkis, kən ekətapəh o Uhgín məmə Narmin Rəhan otol nikitəmat təsanən e nat wir min əh rəhan ¹⁷məmə e nahatətəən rəhatəmat e Kristo, in otətətig kitih e nikitəmat. Kən iatəfak min məmə nəmegəhən rəhatəmat oteiuaiu mamnim wir e nolkeikeən rəha Uhgín ¹⁸məmə itəmat netəm rafin itəm nakoatahatətə e Kristo, onəkotehm wir nolkeikeən asol rəha Kristo, e nəfəməhən rəhan, ne nepətən rəhan, ne rəhan nərən ilis, ne rəhan neuaiuən ləhau.^l ¹⁹Nolkeikeən əh rəha Kristo, okol kəsotitun rafinən mətə-inu in iahgin pik, mətə iatəfak məmə onəkotitun wir nolkeikeən əh məmə Uhgín otərioah e nəmegəhən rəhatəmat e nolən wir min rafin rəhan.

²⁰!Kən pəs kotiləs-ipər nərđi Uhgín! E nəsanənən rəhan itəm tatol wək e nəmegəhən rəhatat, in titun nolən natimnat taprəkis-in agin natimnat rafin itəm nikitat tatəht o koatətapəh ron. ²¹Pəs kitat niməfak kotol kitih kitat Kristo Iesu moatənwíwi Uhgín nian rafin matuwín matuwín namnun tikə. !Əwəh!

Kitat kitih e Kristo

4 ¹Tol nəhlan, io Pol u ekətətig e kalapus o Iərəmərə, iatətapəh əskasik otəmat məmə nəkotətig e nəmegəhən kit itəm tətətip e naunən itəm Uhgín təmaun-in itəmat lan.^m ²Otos-iahau atip itəmat e natimnat rafin, kən motuwa itəmat netəm mətig, kən nətəligən rəhatəmat otəfəməh, kən nian suah kit otol nat kit təsahmenən e niganəmtitəmat, kən nikitəmat otəshmə uəhaiən ron e nolkeikeən rəha Uhgín.ⁿ ³Narmin Rəha Uhgín təmeafimin itəmat, tol nəhlan onəkotalkut əskasik məmə nəkotətig kitih e nəməlinuən.^o ⁴Kitat nipətín kitih əm, kən Narmin Rəha Uhgín kitih əm, kən itəmat noatələhəu-pən əskasik rəhatəmat nətəligən e nat kitih əm, nəwirən itəm Uhgín təmaun-in itəmat ron. ⁵Kən Iərəmərə kitih əm, nəgətunən kitih əm, bəptais kitih əm; ⁶kən kitat koatəfak kəm Uhgín kitih əm u in rəhatat rafin Tata. In tatərəmərə rafin e kitat, kən tatol rəhan wək e nəmegəhən rafin rəhatat, kən mətətig e nikitat rafin.^p

⁷Mətə e kitat rafin agin kitih kitih, Kristo təmoor rəhan nəsanənən o nolən wək pisin pisin min.^q ⁸Tol nəhlan, Naoa Rəha Uhgín tatən məmə, “Nian in təmər ilis agin, kən mit-iarəp rəhan tikimir min itəm təmol win elat. Kən təmos-ipən nat wir kəm netəmim.”^r

⁹Əplan-tu nəghatən əh məmə, “In təmər.” Nipətín təmə, Kristo təmaupən meiuaiu ləhau agin, ikín-u e nətueintən.^s ¹⁰Suah u itəm təmeiuaiu-

1 3:17-18 Jon 14:23; Kol 1:23; 2:7 m 4:1 Kol 1:10 n 4:2 Kol 3:12-13 o 4:3 Kol 3:14-15 p 4:6 1 Kor 12:6 q 4:7 Rom 12:3,6 r 4:8 Sam 68:18 s 4:9 Jon 3:13

pa, in etəm kitiah əm itəm in təmər min ilis agin-əh maprəkis-in neai məmə in otatig ikin min rafin. ¹¹In etəm kitiah əm itəm in təmos-ipən nəsanənən rəhan kəm netəmim pisin pisin min məmə neen okotuwa aposol min, neen okotuwa ien min, neen okotuwa netəmim rəha nən-iarəpən nammusən təwir, neen okotuwa pasta min ne iəgətun min.^t ¹²Kristo təmol nəhlan məmə ilat okotasitu motol əpen-əpenə e netəmim rəha niməfak, kən netəm rəha niməfak okotol wək rəha Uhgın məmə nıpəti Kristo otəskasik, ¹³mətoarus kitat rafin kotuwa motol kitiah e nahatətəən rəhatat, ne nitunən e Nəti Uhgın, kən moatəpət motuwa motahmen e Kristo itəm in tətuatip agin.^u ¹⁴Kən məmə kitat okotapəs nolən min rəha nisualkələh itəm nian rafin koatəuhlin rəhalat nətəligən e nat kinotahatətə rəkis lan, tahmen e kinu kit itəm peau-peau min kotahl əpnapin əm kətan. Nətəligən rəhatəmat tatol nəhlan məto-inu suah kit tatəgətun nat pisin, o suah kit min tatiuw rəhatəmat nətəligən e nəghatən rəhan itəm nikitəmat təht məmə in təwir, məto e nıpahrienən, suah əh tateiuə. ¹⁵Məto kəp, kitat okəsotolən nəhlan. Okotən əm nıpahrienən e nolkeikeən, kən e nolən əh, e natimnat rafin itəm koatol, okotəpət motuwa motahmen e Kristo, itəm in rəhn-kapə niməfak. ¹⁶Kən Kristo tatol məmə rəhan min netəmim kotuwa kitiah, tahmen-pən əm e noanol min itəm koatılpin nıpəti etəmim. Nian nolın-olın nıpətin koatol-wır wək ətuatip rəhalat e nolkeikeən, mol nıpətin tatepət matəskasik.^v

Nolən wi rəha iəfak min

¹⁷E nərgi İərəmərə iatən əskasik kəm itəmat məmə onəsotətəu-pən minən nolən rəha netəm min u kəsotənən nıpahrienən e Uhgın. Nətəligən rəhalat tol nat əpnapin lan.^w ¹⁸Nitunən rəhalat tətən əm əpəh tapinəp ikin, kən moatan isəu o nəmegəhən itəm Uhgın tatos-ıpa məto-inu rəhalat-kapə tiəkis kən kəsotolkeikeən məmə okotitun Uhgın, kən kinotəruru nat. ¹⁹Kən məsotaulisən o rəhalat nolən rat min, kən minotegəhan-in nolən rat min koatəməmə e nəmegəhən rəhalat, tahmen e nıtəpən nıpitan, ne nolən min nəhlan. Kən nian rafin koatolkeike min məmə okotol təhmin min.

²⁰!Məto nian kəmatəgətun itəmat e Kristo, nəgətunən in tol pisin agin-əh e inəh! ²¹Kəmatəgətun itəmat e nolən rəha Kristo, kən itəmat rəhan min, kən kəgətun itəmat e nıpahrienən itəm tətətig lan. ²²Kən kəməgətun itəmat nəhlan e nolən min rəhatəmat əupən məmə, otəhlman rəhatəmat nolən oas min itəm kotərat tahmen e nat pien kit, kən nolkeikeən tərat min atip koateiuə-in itəmat.^x ²³Nəmegəhən ne nətəligən rəhatəmat otəkəike muwa muwiwi min.^y ²⁴Kən itəmat onəkotəkəike motuwa netəm

t 4:11 1 Kor 12:28 u 4:13 Kol 1:28 v 4:15-16 Kol 1:18; 2:19 w 4:17 Rom 1:21;
1 Pita 1:14 x 4:22 Rom 8:13; Kol 3:9 y 4:23 Rom 12:2

wi min e nolən min rəhatəmat, itəm Uhgın təmol məmə okotahmen lan, inu nolən min itəm nikin tətəgien lan, ne nolən min ətuatip pahrien.^z

²⁵Tol nəhlan, itəmat rafin nəkotəkəike motapəs nolən rəha neiuēiūəən, məto nakotən nīpahrienən kəm itəmat min, məto-inu kitat nolīn-olīn nīpəti Kristo.^a ²⁶Nian nīkim tītahmə, əsolən nolən rat, kən aluīn uəhai əm məsolən neməha tətətiḡ lam mətoarus mitḡar tuwīn miwīḡ,^b ²⁷kən əsos-īpənən kuhal kit kəm Setan. ²⁸Itəm tətəkləh otəkəike məhlman nolən əh, məto in otəkəike mol atip nat e nelmin, məmə in otol win e nat wir kit itəm titun nos-īpənən kəm ian-rat min.

²⁹Əsanən nəghatən rat e nohlim, məto ən əm nat wir itəm otasitu e netəmim nian kotaliwək e suatip pisin pisin min, məmə nəghatən əh otawte-in nəwirən rəha Uhgın kəm ilat.^c ³⁰Əsotolən Narmin Rəha Uhgın tətə nahməən o nolən rəhatəmat, məto-inu in nəmtətīn rəhatəmat məmə itəmat rəha Uhgın, kən in otīləs-irəkis itəmat e nolən rat min e nian rəha nosmegəhən.^d ³¹Kən əraḡin rafin natimnat min u: nahməən e nikitəmat itəm tətətiḡ tatuwəh; ne nolən neməhaa; ne nolən rəha nən ratən netəmim; ne nolən rəha nikitəmat ne nohlitəmat tītātīpərəh pik tahmen e kaluəluə; ne nolən rəha nəḡəhəuə; ne nolən min rafin itəm okotol nəratən kəm netəmim.^e ³²Məto otəwir otəmat min, kən motol nikitəmat tīmətətīḡ otəmat min. Kən motaluīn nolən rat min itəm nəkoatol etəmat min, tahmen-pən əm məmə Uhgın təmaluīn rəhatəmat nolən rat min e Kristo.^f

Nəmegəhən e nəhag-əhagən

5 ¹Tol nəhlan, otalkut əskasik məmə onəkotasḡəwīn Uhgın məto-inu itəmat nenəti Uhgın min itəm in tolkeike pik itəmat.^g ²Kən otaskəlīm əskasik nolən rəha nolkeikeən, tahmen əm məmə Kristo təmolkeike mihīn kitat kən muwa mimis otat, kən nīmīsən rəhan tahmen e sakrifais kit nəmīəwīn təwir itəm katos-īpən kəm Uhgın mol nīkin tagien lan.^h

³Məto-inu itəmat netəmim rəha Uhgın itəm nəkotətuatip, kən itəmat nəsotolən aḡin nolən rat kit məmə okən rat itəmat ron, iatən nolən rat min tahmen e nīpitan ne nəman ne, koatit anion ilat min; ne nolən rat rafin itəm tol naulisən o nənən; ne netəmim naumis. ⁴Kən təsəwirən məmə nakotən nəghatən itəm taulis o nənən, o nəghatən alməl min, o nəsanən, o nəpoəən. Təsətuatipən məmə nakotən nəghatən rat min əh, məto otən nəghatən wir min kəm Uhgın, məmə nīkitəmat tagien o natimnat itəm in təmol otəmat. ⁵Kən nəkotəkəike motitun nat u məmə,

z 4:24 Jen 1:26; Kol 3:10 a 4:25 Sek 8:16; Kol 3:8-9 b 4:26 Sam 4:4; Jem 1:19-20
c 4:29 Kol 4:6 d 4:30 Aes 63:10; Efes 1:13-14; 1 Tes 5:19 e 4:31 Kol 3:8
f 4:32 Mat 6:14; 18:22-35; Kol 3:12-13 g 5:1 Mat 5:48 h 5:2 Eks 29:18; Hip 10:10

netəmim itəm koatitəp nīpitan, o netəmim itəm koatol nolən rat itəm tol naulisən o nənən, o netəm naumis, ilat min əh ko kəsotuwinən e nərəməərən rəha Kristo ne Uhgīn, (netəm naumis kotahmen e netəm koatəfak kəm narmi nat min, rəhalat nautə in uhgīn rəhalat).ⁱ ⁶Sotegəhan-inən məmə suah kit otiuw-pən itəmat e nəghatən eiueiue min rəhan itəm nīpahrienən lan tikə. Məto-inu o nolən rat min əh, Uhgīn nīkin otərat kən otol nalpinən kəm netəmim itəm koatəht nəwian.^j ⁷Tol nəhlan, əsotuwinən motan kələh itəmat min ilat motol nolən rat min itəm koatol.

⁸Nian kit aupən, napinəpən tatərəməərə etəmat, məto roiu itəmat ninotuwa o Kristo kən nəhag-əhagən tīnatərəməərə etəmat.^k Kən tol nəhlan, otan tahmen e netəm rəha nəhag-əhagən, ⁹məto-inu nəhag-əhagən e nəmegəhən rəhatəmat tatəe-in nəwīrən, ne nətuatipən, ne nīpahrienən. ¹⁰Kən otalkut məmə onəkotegəs-in motitun nolən min itəm okotol Uhgīn nīkin tagien lan. ¹¹Əsotətəu-pənən netəmim rəha napinəpən motol nolən rat min itəmat min ilat. Noa təwir min e nolən min əh tikə. Məto otəmki-pa nolən min əh e nəhag-əhagən, kən netəmim okotitun məmə nolən min əh kotərat. ¹²In naulisən asol o nən-iarəpən nolən anion min rəha netəm u itəm koatəht nəwia Uhgīn. ¹³Məto natimnat rafin itəm okotuwa e nəhag-əhagən, netəmim kotəplan wir məmə ilat kotahro nulan.^l ¹⁴Tol nəhlan məto-inu nian nəhag-əhagən tatol əp nat kit, kən in min tatuwa nəhag-əhagən. O nat u inu katən məmə,

“Itəmat u noatapil, otaiir-ta,
otəmegəh e nimisən,
pəs Kristo otasiəgəpin itəmat.”^m

¹⁵Kən oatəto wir itəmat, məsotatigən məmə netəm kotalməl ne, məto nəkotatig e nenatigən, ¹⁶kən nian rafin okəmə nəkotəplan suatip o nolən nəwīrən kit, otol, məto-inu roiu kotatig e nian rəha nəratən tepət.ⁿ ¹⁷Kən tol min-nəhlan, sotalmələn-ta, məto otəkəike motalkut məmə onəkotitun nat naka itəm Iərəməərə tolkeike. ¹⁸Sotapisən e alikol məto-inu otiuw-pən itəmat e nalmələn, məto təwir məmə nəmegəhən rəhatəmat otərioah əm e Narmin Rəha Uhgīn.^o ¹⁹Otəghat kəm itəmat min e napuən min e Naoa rəha Napuən, ne napuən min rəha niməfak, ne napuən min itəm tətisi-pən e Narmin Rəha Uhgīn.^p Otan, kən otan napuən min e nikitəmat kəm Iərəməərə, ²⁰kən nəkotəkəike moatən kəm Tata Uhgīn məmə nikitəmat tagien o natimnat rafin, kən otən e nərgi Iərəməərə Iesu Kristo.^q

i 5:5 1 Kor 6:9-10; Kol 3:5 j 5:6 Rom 1:18; Kol 2:4,8 k 5:8 Jon 12:36; Efes 2:13;
Kol 1:13; 1 Pita 2:9 l 5:13 Jon 3:20-21 m 5:14 Aes 26:19; Rom 13:11 n 5:15-16 Kol 4:5
o 5:18 Luk 21:34 p 5:19 Kol 3:16 q 5:20 Kol 3:17

Nolən rəha netəm kəmotol marit

²¹Otətəlig-in kən motol nəghatən rəhatəmat min məto-inu nakotisiai-in Kristo.^r

²²Itəmat nipiṭan itəm ninotol marit rəkis, otətəlig-in kən motol nəghatən rəha nəman min rəhatəmat məmə noatol kəm İərəmərə.^s ²³Otol nəhlan məto-inu iərman in tərəmərə e rəhan pətan tahmen e Kristo in tərəmərə e niməfak u nipiṭin, kən in rəhan İosmegəh.^t ²⁴Niməfak tatətəlig-in kən matol nəghatən rəha Kristo, kən tahmen-ahmen əm, nipiṭan itəm kinotol marit rəkis okotəkəike kətəlig-in kən motol nəghatən rəha rəhalat min nəman e natimnat rafin.

²⁵Kən itəmat nəman itəm ninotol marit rəkis, otolkeike rəhatəmat nipiṭan tahmen əm məmə Kristo təmolkeike niməfak, kən mos-ipən rəhan nəmegəhən ron.^u ²⁶Təmol nəhlan məmə in otol niməfak otətuatip, kən təmaikuas lan e nəghatən rəha Uhgın, tahmen e nəhau tətaikuas e netəmin.^v ²⁷Təmol min nəhlan məmə Kristo titun nosən rəhan niməfak muwa ron, kən niməfak u tətəuatip wir, kən kəsehmpənən nolən rat kit lan, kən in təwir məhag-əhag. Niməfak əh in tahmen e pətan kit itəm kəmol-pən malə-malə kəm in məmə otol marit, kən nat kit tikə e nipiṭin itəm təsətuatipən.^w ²⁸Kən e suatip kitiəh əm, nəman okotəkəike motolkeike rəhalat nipiṭan min tahmen məmə koatolkeike atip əm nipiṭilat. Etəm itəm tolkeike pik rəhan pətan, tolkeike atip in. ²⁹Otətəlig-in-tu, suah kit tikə itəm tatətəhau atip nipiṭin, məto in tətəgwən wir kən matehm wir, tahmen əm məmə Kristo tatol kəm niməfak, ³⁰məto-inu kitat nəwtain nipiṭin. ³¹Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “O nat əh, suah kit otiet rəkis e rəhan tata ne mama, kən mol kitiəh ilau rəhan pətan, kən ilau okuea tahmen e nipiṭin kitiəh əm.”^x ³²Nəghatən əh in nəghatən wir kit itəm təfigəm, kən nipiṭin tatəhluaig. Məto iatən məmə in nimaə nəghatən kit məmə Kristo ne niməfak, ilau kitiəh.^y ³³Məto nəghatən əh tatuwa min otəmat. Kən itəmat nəman kitiəh kitiəh onəkotolkeike rəhatəmat nipiṭan min tahmen e nakotolkeike atip min itəmat. Kən nipiṭan, nəkotəkəike motisiai-in rəhatəmat nəman.

Nolən rəha nisualkələh ne tata ne mama

6 ¹Itəmat nisualkələh. Otol nəwia tata ne mama rəhatəmat məto-inu rəha İərəmərə u itəmat, kən nolən əh in tətəuatip məmə itəmat nəkotol.^z ²Nəghatən kit e Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “Otos-ipən nisiaiən kəm rəhatəmat tata ne mama.” Inu tatətul aypən e lou min itəm

r 5:21 1 Pita 5:5 s 5:22 Kol 3:18; 1 Pita 3:1 t 5:23 1 Kor 11:3; Efes 1:22
u 5:25 Kol 3:19; 1 Pita 3:7 v 5:26 Taet 3:5 w 5:27 2 Kor 11:2; Kol 1:22
x 5:31 Jen 2:24; Mat 19:5 y 5:32 Nol Əpən 19:7 z 6:1 Kol 3:20

nəniəkisən kit tətətiḡ lan, kən nəniəkisən əh tatən nəhlan məmə, ³okəmə nəkotol nəhlan, “natimnat min e nəmegəhən rəhatəmat okotaiu wir, kən natigən rəhatəmat e nətueintən u otəfəməh.”^a

⁴Tata min. Əsotolən nolən əskasik e nenətītəmat min məmə otol nīkilat tərou mahmə, məto ehm wir ilat, məg-ətuatip-in nolən min rəhalat, kən məgətun ilat e suatip rəha İəməmə.^b

Nolən rəha slef min ne rəhalat etəm-iasol min

⁵Slef min. Otol nəwia netəm-iasol min rəhatəmat e nətueintən u, otol e nisialiən, ne nəḡinən, kən otol e nīkitəmat pahrien tahmen əm məmə rəhatəmat etəm-iasol in Kristo.^c ⁶Kən otol nəwialat, məto sənəmə nian əm itəm ilat koatehm itəmat lan məmə nīkilat otətagien otəmat. Məto otol nəwialat tahmen məmə itəmat slef min rəha Kristo, kən moatol nolən min itəm Uḡin tolkeike e nīkitəmat pahrien. ⁷Otol rəhatəmat wək e nīkitəmat rafin tahmen-pən əm mə noatol wək rəha İəməmə, sənəmə noatol wək rəha etəmim əm, ⁸məto-inu nəkotitun məmə İəməmə otos-ipinə nətouən kəm netəmim rafin e nat wir min itəm kəmotol, nat əpnəpin okəmə in slef kit o in etəm əpnəpin əm kit.^d

⁹Kən itəmat netəm-iasol min. Otehm mihin min əm rəhatəmat slef min e suatip kitəh əm. Əsotəḡhat əskasikən kəm ilat məmə ilat okotol nəwiam, məto-inu nəkotitun məmə Etəm-iasol rəhalat ne rəhatəmat in kitəh əm əpəh e nego e neai, kən in tatol tahmen-ahmen əm kəm netəmim rafin.^e

Nuwinən e natimnat rəha Uḡin o nəluəḡinən

¹⁰Namnun nəḡhatən rəhak tol min-nulan. Otətul əskasik e İəməmə ne rəhan nəsanənən asol. ¹¹Otuwin e natimnat rafin rəha Uḡin o nəluəḡinən məmə nəkotitun nosən nətulən rəhatəmat nian Setan tatol nalpəkəuən e neiuəiuəən o nohən itəmat.^f ¹²Iatən nəhlan məto-inu kitat kəsotəluəḡinən kitat netəmim rəha nətueintən, məto koatəluəḡin kitat nat pisin itəm kəsotəplanən, inəh İəməmə min, ne nepətən min, ne nat itəm kotəsanən e nəratən rəha napinəpən roiu e nətueintən, ne İərmis min e magoəḡəp.^g ¹³Tol nəhlan, otuwin e natimnat rafin rəha Uḡin o nəluəḡinən məmə nian nəratən itəm Setan tatol otuwa, nəkotitun nosən nətulən rəhatəmat, kən nian nəmol əpen-əpenə rafin o nəluəḡinən, nəkotitun nosən nətulən rəhatəmat.

¹⁴!Kən, otol əpen-əpenə! Nian nakotətul əskasik o nəluəḡinən, rəhatəmat natimnat rəha nəluəḡinən tol min-nulan:

a 6:2-3 Dut 5:16 **b** 6:4 Sam 78:4; Prov 22:6; Kol 3:21 **c** 6:5 Kol 3:22-23; Taet 2:9-10; 1 Pita 2:18 **d** 6:8 2 Kor 5:10; Kol 3:24-25 **e** 6:9 Rom 2:11; Kol 4:1 **f** 6:11 Rom 13:12; 2 Kor 10:4 **g** 6:12 1 Pita 5:8-9

Otaskəlīm əskasik nəghatən pahrien, inu tahmen e kətəut itəm nəmotəlis nəlugitəmat lan.

Otol nolən rəhatəmat otəuatip e niganəmti Uhgīn e nahatətəən, inu tahmen e iaen itəm tatətəlisig-in manikiləhatəm.^h

¹⁵Otol rəhatəmat nətəligən təskasik e namnusən təwir rəha nəməlinuən, inu tahmen e put əskasik itəm tətəsitə etəmat o nətulən.ⁱ

¹⁶Kən nat kit min e in min əh, otahatətə əskasik e Uhgīn, inu tahmen e sil u in timba asol kit itəm titun nahtosig-inən məwiəmis nigəm e nəgənin nifagə rəha Setan itəm tatuəp.

¹⁷Otən nīpahrienən e nosmegəhən rəha Uhgīn, inu tahmen məmə natuwīn e hat əskasik kəmol e iaen itəm tatəfətəin rəhn-kəpətəm.

Otitun wir Naoa Rəha Uhgīn, inu tahmen məmə nakos e naip rəha nəluaginən itəm Narmin Rəha Uhgīn tatos-ipinə kəm itəmat.^j

¹⁸Kən otegəhan-in məmə Narmin Rəha Uhgīn otit itəmat e rəhatəmat nəghatən kəm Uhgīn e nian rafin, kən otəghat kəm Uhgīn e nəfakən e nolən pisin pisin min ne nətəpəhən min. Tol nəhlan, otegəs wir, kən motəfak nian rafin o iəfak min rafin.^k

¹⁹Kən otəfak min ron io məmə nian rafin itəm iatəghat, kən Uhgīn otos-ipa nəghatən kəm io, məmə esəginən o nən-iarəpən nat anion rəha namnusən təwir itəm Uhgīn təmol əp kəm kitat.^l ²⁰Kən roiu, io ien əhruiin rəha Iesu Kristo, məto ekətətig əm e kalapus kəməlis io e sen u iaen, məto-inu iatən-iarəp namnusən təwir əh. Ekəike mən-iarəp namnusən təwir əh məsəginən, kən otəfak ron io məmə ekol min-nulan.^m

Namnun nəghatən rəha Pol

²¹⁻²²Io iakolkeike məmə itəmat nakotəto namnusən rəhak, kən tol nəhlan, ekahl-ipinə Tikikas timnə. In piətət keike kit itəm tətəiu əskasik e wək rəha Iərəməərə ikin-u. In otən-iarəp namnusən rəhatimat kəm itəmat məmə io etəhratig nulan, kən namnusən əh otələs-ipər nətəligən rəhatəmat.ⁿ

²³Pəs Uhgīn Tata ne Iərəməərə Iesu Kristo okios-ipinə nəməlinuən, ne nolkeikeən, ne nahatətəən. ²⁴Pəs Uhgīn otawte-in nəwirən rəhan kəm netənim rafin itəm kotalkeike rəhatat Iərəməərə Iesu Kristo e nolkeikeən itəm namnun tikə.

h 6:14 Aes 11:5; 59:17; 1 Tes 5:8 **i 6:15** Rom 10:15 **j 6:17** Hip 4:12 **k 6:18** Luk 18:1; Kol 4:2; 1 Tes 5:17 **l 6:19** Kol 4:3-4; 2 Tes 3:1 **m 6:20** 2 Kor 5:20; Flm 9 **n 6:21** Wək 20:4; Kol 4:7-8; 2 Tim 4:12